

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Provincia Veneta.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-67086](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-67086)

PROVINCIA
VENETA.

IN HAC PROVINCIA so-
cij fuere quattuordecim supra
trecentos. in Domo Professa Ve-
netijs vnus & quadraginta : in
Collegio Patauino quinquagin-
ta septem: in Brixienfi triginta quinque: trigin-
ta & vnus in Bononiensi: in Ferrariensi viginti
tres: decem & octo in Veronensi: in Parmensi
quattuordecim: in Mantuano & Foroliuensi
ternideni : in Mutinensi vndecim: in Domo
Probationis Nouellariensi triginta quattuor:
in Creta insula septem. Morte intercepti octo:
Tredecim accepti in Societatem.

VENETA PROFESSORVM
Domus.

MORTVVS EST Iacobus Antonius
Segala Coadiutor formatus, cui diutur-
na laborum perpessio, & admirationem reli-
giosæ virtutis, & fidem cælestis gloriæ fecit.
concionatus vnus e nostris in parœcia nobili,
cum pari cupiditate animarum, & lucro. idem
est factum, effectumque in templo nostro, Qua-
dragesima, & Aduentu Domini. ipsum autem
templum proxime consecratum est mense Iu-
lio a

lio, a Francisco Barbaro electo Patriarcha Aquileiensi, & patricio Veneto, summa ipsius voluntate, ac populi lætitia: auctumque sacris vestibus intertexto auro, ornatumque magnifice, præcelsum Eucharistiæ pegma, carbasino velo magni pretij inumbrante. Quadragesima etiam, celebri in templo nosocomij publici, exposita quotidie capita nonnulla ex historia Christi Domini patientis, & aspersum aliquid vtiliter, incitandis animis ad odium peccati. has ob res, in multorū animis, extinctis vitijs, accensa virtus, confopitæ inimicitæ, damno- sa lucra redhibita, mulierum aliquot famæ curæque subuentum. Sacræ Deo virgines sermonibus adiutæ, & auditæ confitentes. aditi vincti in carcerem, damnatique ad patibulum deducti, magno perinde ipsorum bono, quam numerosissimæ vrbis exemplo. Illud vero huius reipublicæ erga nos benevolentiam indicauit, & perpetuum iustitiæ tenorem, quod et Collegio Patauino, aduersus nobilem Venetum, et Veronensi, aduersus Fiscum, causam adiudicauit.

COLLEGIVM PATAVINVM.

PHILOSOPHIAE additum alterum curriculum, Theologiæ, explicatio linguæ Hebrææ, & schola de officijs ac moribus Christianis. Et quamquã Academia publica Patauina

F 4 propter

propter doctorum auctoritatem, & vrbis, abundat multis adolescentibus ex toto orbe Christiano, tamen nostrum gymnasium vacuum non relinquitur: ad Theologiam ventitant auditores externi non pauciores quinquaginta: ad alias classes quadringenti: inter hos nobiles Veneti septuaginta: &, fremente Satana, aliquid erat motuum excitatum: egerant enim aliqui cum Senatu populoque Veneto de nostris scholis interdicens: sed Dei clementia, & prudentia ciuium sedata res est, cum maiore ordinis nostri commendatione. per eosdem fere dies, cum iuuenes aliquot procaeces, turbarum non nihil in nostro gymnasio dedissent, Prætor Venetus, ne glisceret malum impunitum, essetque omnibus magister officij metus, vetuit turbatores domo discedere: quam ob causam commota tota Accademia: nec prius destitit a cōsilio, quam a nostris exoratus est, vt ignosceret lapsis. ex eo, amantiore vtimur iuuentute: e qua etiam nonnulli apud nos conscientia maculas pœnitentia sacramento eluerunt. neque enim solum in erudienda iuuentute elaborant nostri, sed multo magis in eadem, & ciuitate vniuersa, quantum quidem possunt, ad pietatem excitanda. Duo in summo templo conciones ad populum habuerunt: alter ieiunio ante Pascha, alter ante Domini diem natalem. in nostro etiam templo explicari cœptus liber Geneseos, & esca
multi-

multiplicis doctrinæ adhæsit hamus Christianæ virtutis in pectoribus multorum. Congregatio vtraque Parthenia augetur. nostri autem non modo ipsi in sex templis huius vrbis exponunt Christianæ religionis rudimenta, sed & fuere auctores conflandi Sodalitij e viris nobilibus, tam vtili studio promouendo. exercitia spiritualia, præterquam quod multis adolescentibus, tradita etiam non nullis ex præcipuis ordinibus religiosorum, eorumque nouitiorum magistris: ea dexteritate, vt eo maior emerferit utilitas, quo liberioribus ipsi animis, nemine e nostris inuitante, se informandos obtulere. Quidam ex ære alieno ad desperationem adactus, cum laqueo vitam finire cogitasset, ægre a domesticis retardatus, nostrorum postea oratione resipuit, & paucis post mensibus, criminibus rite expiatis decessit. nec defuere primariorum Academiae doctorum erga nos testimonia voluntatis. Iacobus Zabarella, tum subtilitate, tum etiam doctrina Philosophus in primis excellens, quod ipsius scripta declarant, inter nostrorum manus expirauit: is in eo volumine, quod edidit paulo ante mortem, honorificis verbis nostram Societatem appellat. Eodem modo Hieronymus Capiuacchius medicus primi nominis, decedens, locum sibi sepulturæ in nostra æde delegit, legatis aureis mille altari maximo excitando, in æde noua quæ extruitur: eius exemplum paulo post

post secutus ipsius frater, quadringentos reliquit ad eam pauimentandam: ad ædificationem denique promouendam, alius, qui erat sacerdos, aureos sexcentos,

C O L L E G I V M B R I X I E N S E.

LAURENTIUS Bononius Rethoricæ magister designatus, obiit diē extremum: ceteri, tum quotidiano opere, tum exercitationibus spiritualibus, per eos dies quibus prolata scholæ, in studium religiosæ perfectionis incubuerunt. eius rei, vel hoc vnum argumentum, quod vnus e fratribus rei domesticæ administer, cum iter faceret solus, ac præter patriam transfret, vbi parentes multis ante annis non visi, voluptatem, quam ex eorum aspectu complexuque cepisset, post habuit cupiditati Dei placendi. in templo principe, diebus maioris ieiunij, euangelia explicauit populo vnus e nostris: qui & ineunte postrema hebdomada, qua instituitur comprecatio, de more, ad horas quadraginta, quadragies mutatis vicibus, toties ad recentes verba fecit accommodata temporis, non sine admiratione non intermissæ vigiliæ, & succedentis laboris. in eodem templo alter Ecclesiasten egit mense Decembri, magno audientium fructu. magnus fuit numerus confitentium. Initia legis Christianæ, & in templo nostro exposita, & in nonnullis

nullis alijs templis. Sodalitas Christianæ doctrinæ constat hominibus fere quadringentis, e quibus nobiles bene multi, aliquot etiam e primoribus vr̄bis. horum omnium officium munusque in rudiorum cultu est occupatum, non in vr̄banis modo scholis, sed & in villis oppidisque subiectis: quo pergere interdum solent, nulla, nec molestia itineris, nec difficultate temporum, deterriti, spatio milliarium, etiam quinquaginta. Huius Sodalitatis moderator, secundum Episcopum, est vnus e nostris, eaque res sodalium rationibus conducere videtur. Accersimur ad damnatos capitis, subsidio simul solatioque multorum: e quibus vnus cum totam per vr̄bem carruca vectus candentibus vngulis excarnificaretur, in singulis ferme compitis affluentem multitudinem admonerat, vt recte vitam instituerent, vitarentque improborum consuetudinem: & alienis malis utili exemplo docerentur. alter non solum animum aduersum suprema firmarat, sed ita erat promptus in spem alterius vitæ, vt, assiduis cum Christo colloquijs, exultantis speciẽ præferret. res tulit aliquando, vt cum duo conscij & participes fuissent eiusdẽ sceleris, vnus, qui natura corporis, an metu supplicij, vim tormentorum pertulerat, irasceret alteri, tamquam auctori mortis, & infamiæ, qui conscientia victus, seu dolore, maleficio indicarat: sed nostrorum tandem oratione inflexus est, vt et
veniam

veniam illi daret, & communem pœnam æquif
 fimo animo sustineret. Duo e nostris ingressi
 nosocomium, ægrotorum animis, corporibus-
 que curandis, inciderunt in vnum, qui laben-
 tem iam spiritum statuerat reddere sine sacra-
 mento confessionis: et visa res digna est, quæ
 non haberetur neglectui. igitur altero ad alios
 se conferente, relictus alter, ita hortari, orare,
 impellere hominem cœpit, vt vicerit pertina-
 ciam; aduocatur sacerdos, auditur confessio,
 æger postridie sacram synaxim sumit, simul-
 que recipit valetudinem. et miratus est idem
 noster paucis post diebus reuertens ad valetu-
 dinarium, cum vegetum atque alacrem offen-
 dit, quem mortuum existimabat: gratias ille
 egit, & facti causam lætanti aperuit, cum infi-
 gni numinis commendatione. Congregatio
 maior beatæ Virginis, aucta numero sodalium
 in incepto feliciter progreditur. gymnasium
 quattuor classibus distinguitur: in quibus ado-
 lescentes plerique omnes nobiles politioribus
 litteris erudiuntur ad ducētos quinquaginta:
 neque enim plures gymnasium capit: raræ om-
 nes indolis, & excellentis pietatis. ex ijs dele-
 cti quinquaginta, flos iuuentutis, Sodalitio mi-
 nori beatæ Virginis inscripti. Mense Augusto,
 ferijs Sancti Laurentij, in templo maximo re-
 citatus dialogus a nostris discipulis de rebus
 ad Christianam doctrinā pertinentibus, in ma-
 xima populi corona: præuia disputatione quæ
 inter

inter septem habita est. occasionem dedit sollemnis puerorū de doctrina Christiana concertatio ex instituto eius Congregationis, de qua diximus supra: victores a duobus Præsidibus, Episcopi nomine, argentea cruce non leuissimi ponderis ad collum appensa, equestri dignitate vocabuloque insigniti sunt. habuit ea res excogitata a nostris mirificam omnium approbationem. Super solitam liberalitatem ciuium, Angelus Paradisus, cuius opera primum in hanc urbem Societas inuecta est, moriens trecentos aureos Collegio nostro reliquit: hac ratione leuatum æs alienum, quo premimur. ad fabricam etiam Collegij non nulla accessio facta. auctumque sacrarium supellectili non exigui pretij.

COLLEGIUM BONONIENSE.

HIC ETIAM frater vnus deceſſit. Quidam e nostris mandatu illustrissimi Cardinalis Palæoti, bis hebdomada in templo maximo exponit officia hominis Christiani: cumque semel quot mensibus, tum in oppidis huius diœceseos, tum in vrbe ipsa, qui habent procurationem animarum, proponant species aliquot facti communiter excutiendas, urbano conuentui idem præſidet Pater, disceptator & arbiter: oppidanorum, consilio moderatur: nec desunt deinde e nostris qui matutinis

pome-

pomeridianisque sermonibus elaborent in populo erudiendo . Ex ijs, qui celebrant gymnasium, tres Societatem impetrarunt: alij nonnulli varia religionum cœnobia ingressi . multi pacificati inter se , qui implacabiles inimicitias gerebant. multa suis dominis restituta. hæretici aliquot ad fidem, nostrorum impulsu, reuerterunt . ad exoluenda peccatorum vincla pijs colloctionibus excitati complures. ex ijs, quæ in hoc genere accidere memoratu digna, seponam breuiter vnum, atque alterum . Quidam adijt vnum nostris sacerdotem, eique extra confessionem, aperit flexo ore in mæstitiã, sibi, per duos iam menses, quamuis rei sacræ sæpe interfuerit, numquam visam sacrosanctam Hostiam , aut calicem salutarem : persuadet homini sacerdos peccatorum confessionem: cum audiret sacrum postridie, discussam sensit illã caliginem , quæ præstinguebat aciem oculorum . Alter sacerdotio præditus magna vir probitate, ac spectata virtute, sub mortem mali instinctu dæmonis desperabat animæ salutem, illud subinde repetens: Igni sempiterno addictus sum: fecit mea negligentia, vt nullum fructũ e Christi sanguine percipere possim. itaque alte hanc cogitationem in pectus suum demiserat, vt neque a domesticis, neque a religiosis aliquot hominibus extrahi posset. placuit diuinæ bonitati, vt vnus e nostris alloquio redderetur animo tranquillitas, & mens ægroto:

cuius

cuius alia deinceps fuit oratio: nam et magnā spem concepit diuinæ misericordiæ, & durante tractu & lentitudine mortis, venia a circumstantibus petita, ingenti cum gaudio decessit. Patris Visitatoris aduentu magna in nostris facta accessio ad pietatem. Quod ad rem externam attinet, Collegium, Dei beneficio, auctum: et pars eius anterior propemodum absoluta: addita aliquot cubicula: ad annuū præterea vectigal, siue propter emptam domum, siue propter cuiusdam e nostris hereditatem, aureorum ducenum quinquagenum redditus accessit.

COLLEGIUM VERONENSE.

NEQVE HOC COLLEGIUM funeris expers fuit, Obijt Pater Paulus Vizanius, de Germania benemeritus: qui cū huc e Collegio Patauino ad balneas venisset, vim morbi sustinere non potuit. Multis locis in hac vrbe semen sparsum diuini verbi: et fuit aliqua mensis. in summo templo mane vesperique, diebus legitimis: ter præterea singulis hebdomadis in sacello Episcopij: ad quattuor deinde cœnobia virginum, e quibus duo confessione expiata, habitæ conciones. in publico etiam gymnasio Episcopij explicatæ controuersæ, quæ ad conscientiam pertinent. Discipulorum Sodalitas, virorum item altera pietate prestantium,

ad

ad Romanam adiunctæ. Doctrinæ Christianæ
 promouendæ, cuius procuratio nostris incum-
 bit, institutæ Sodalitates duæ: puerorum vna
 quadraginta: altera adolescentium triginta
 quinque: horum plerique sacramenta in tem-
 plo nostro frequētant. prospectum pariter huic
 operi, tum per religiosos sacerdotes, tum per
 alios pios viros, qui in nostris Sodalitatibus nu-
 merantur. confefsiones repetitæ a pueritia cir-
 citer ducentæ: ea fuit occasio vt restitueretur
 pecunia, cuius summa ad centenos, ducenos,
 quadringenos aureos ascendit. Complures e
 nostris discipulis, ex ijs præcipue, quos sibi
 Deipara segregauit, ad varios religiosorum
 ordines se recepere. ægrotis, ac custodijs publi-
 cis frequens opera data est. Templi nostri cœ-
 pta superiore anno ædificatio, vsque adeo pro-
 cefsit, vt tota superior pars, vbi sacellum maxi-
 mum, & sacrarium, perfecta ferme sit. Tem-
 plum est a nostro Collegio valde remotum, cui
 magna pars vrbs subijcitur: ipsi præsidet Mar-
 cus Cornelius nobilis Venetus, cuius perma-
 gna erga nos beneuolentia: is vbi primum effe-
 ctus Abbas suscepit regimen templi, ad eam vi-
 neam verno tempore excolendam quemdam e
 nostris impetrauit, qui cum binis quotidie ser-
 monibus ad amorem Dei excitasset populum,
 cetero etiam anno in eodem labore perseue-
 raui: antemeridiano tempore euangelia,
 pomeridiano decalogum explicabat. ratio-
 nem

nem afferens, qua se quisque excuteret in singulis præceptis. ex ea re effectum, vt plerique auditores instituerint confessionem generalem, asciuerintque consuetudinem sæpius confitendi. Igitur quarta Dominica Quadragesimæ, Abbas ipse cælesti epulo verboque populum excepit. diebus aliquot ante Pascha, præparandis animis ad sollemnem synaxim, instituta comprecatio horarum quadraginta, magno templi apparatu, & ciuium conuentu. qualibet hora adhibebatur disputatio de Christi Domini cruciatibus: Abbas duodecies perorauit, horis viginti in precibus fuit: reliquo tēpore sacerdos noster, & externi sacerdotes aliquot, eadem de re habendis sermonibus, multorum animos ad lacrimas impulerunt. Instauratæ deinde eadē preces, peccatorum veniæ consequendæ, mense Iulio, die Sancti Iacobi, & altero deinceps beatæ Annæ, ædis ornatu, & hominum concursu non minore. libellus de mysterijs Dei matris ex composito editus fuerat: & de ijs verba facta horis singulis ad populum frequentem. his incitamenti adducti multi ad sacramenta sæpius vsurpanda. proinde curatum, vt essent qui ministrarent. restitutus mos prohibendi aditu templi, qui Paschate non communicassent: eaque de re noster sacerdos publice disseruit. ita e ducentis qui abstinerant, centum & quinquaginta benigne admoniti resipuere: re-

G

liqui

liqui a piorum cœtu faceffere iussi: pauci per uaces, ad alia loca migrarunt. Ceterum pars illa vrbs adeo expurgata est, vt cum mulierculæ cuidam domicilium quæreretur, nullum sit inuentum: ac quæritanti responsum, ea in regione, quæ iam in melius mutasset viuendi rationem, neminem locaturum domum quantumcumque pretio, si peccati periculum metueretur. studuit præterea noster idem, vt ne ijs, qui ob inopiam, festis diebus sub Auroram tatum, ad sacrum accedere poterant, verbum Dei deesset. Hæreticus quidam, cum ex Alpibus Rheticis in hanc vrbs venisset, diuino, vt res ipsa docuit, impulsu, illam ipsam ædem, de qua modo loquimur, ingressus, Catholicum se velle esse professus est: igitur receptus ipse cum familia, in fideque instructus, Ecclesiæ reconciliatus est.

COLLEGIUM PARMENSE.

ET HIC, VNVS amissus morte. tres admissi, eius vicem expleuere: alij præterea, de nostrorum consilio, alia religiosorum castra secuti sunt. Concionatus est vnus e nostris in æde vrbs maxima, per quadraginta illos dies, qui sunt pœnitentiæ dicti, frequenti cœtu, & satis vberi auditorum fructu. Doctrinæ Christianæ scholæ duæ nuper institutæ: vtile inuentum: nec nihil profuit excitandis puerorum

rorum ingenijs, ac studijs parentum, magnifica
disputatio & dialogus in nostro templo. Turca,
iussu serenissimi Principis a nostris ad fidem
instructus, ablutus est: is nunc exercet Christia-
nam pietatem, ut præluceat omnibus exemplo.
Itum ad carcerem publicum, audiendi vinctos,
& sacra faciendi: neque ipsi solum ad ergastu-
lum, sed damnati etiam ad supplicium, æquo a-
nimo perferendum adducti. redintegrata pax
inter multos, ternos inter præcipue, quorum
odia ingens perturbatio rerum sequebatur.
adiuti morientes. Qui missus est a summo Pon-
tifice ad Parmensem Ecclesiam regendam no-
mine Vicarij Apostolici, nostra opera utitur af-
fidue, ipseque suam erga nos benevolentiam
ostendit: venit ad nostrum templum frequens,
ubi & rem diuinam facit, & sanctissimum Chri-
sti corpus populo præbet. In funere Alexandri
Farnesij Cardinalis, delectus a principe vnus e
nostris, debitis laudibus profecutus est mor-
tem viri amplissimi, magno cum solatio au-
diētium, & ipsius oratoris commendatione, cui
gratiæ a Principe et a proceribus actæ. Cete-
rum ex hac oratione, & ex altera, quam præce-
ptor noster habuit in templo, magna corona
principum & nobilium virorum, qui vltro nec
inuitati cōfluebant, mirum, quantum nostrarū
scholarum existimatio, & fama creuit. florent
autem scholæ nunc, ut maxime, tum frequentia
discipulorum, tum etiam nobilitate & ingenio.

Idem est status Congregationis Partheniæ, qui prior, sed maior fructus. Templum nostrum qua vetustate consumptum, refarcitum: qua inchoatum erat, ferme perfectum est. in dextera parte, sacellum beati Rocchi: quod est Deiparæ sacrum, illi ex altera parte respondet. ara maxima in commodiorem locum trāsata est, circumque illusa auro, & varijs imaginibus egregie pictis exornata. Sacra demum supellex veste permulta, & argentea pyxide, aucta.

COLLEGIUM PLACENTINUM,

IN AEDE NOSTRA conciones iam haberi cœptæ magno nobilium virorum, ac feminarum concursu. in æde etiam maximâ unum e nostris Quadragesima concionantem, & frequentia hominum, & laus concionum, ac fructus, præter ceteros celebrauit. Plurimæ confessiones de totius viræ criminibus auditiæ. viuida multorum odia sepulta. discipulorum numerus quam alijs annis maior, & gymnasij existimatio: sic nempe, vt primores ciuitatis, si locum in eo filijs obtinuerunt, singulari se beneficio affectos arbitrentur. in instauratione studiorum oratio habita, eo magis ex sententia celsit, quod serenissimi Principes Ranutius & Odoardus præsentis fuere. Ciuitas tenuitatem nostram libenter sustentat: cum ad consilium publicum de
 templi

templi ædificatione relatum esset, aurei ducenti ad ferreas compages sustinendo fornici summa omnium voluntate decreti sunt. sæpe etiam ornatus sacrificialis offertur. emptum prædium suburbanum, quod tum frugiferum est ipsum, tum etiam opportunum animorum relaxationi. et habebamus quidem iam inde ab Duce Octauio Farnesio fundatore aliquam iuris præscriptionem, sed opponebatur scopulus, quem tandem hoc anno principum aliquot virorum erga nos beneuolentia, & auctoritate superauius: vt facile appareat, quantas pro accepto beneficio bonorum auctori gratias agere, & habere debeamus.

COLLEGIUM FERRARIENSE & Mantuanum.

IN FERRARIENSI discipuli magna spe bonaque indole duo recepti. Duo ex inveterato concubinato extracti. Vir & vxor qui quattuordecim iam annos separati parum pudice vixerant, vetus odium & peccata deposuere.

MANTVAE hæc in summma geruntur. In nosocomijs & carcere, confessiones exceptæ, erectique rei capitales, vt in subeunda pœna gererent animos laude dignos. Germani qui sunt ad custodiam corporis Duci serenissimo, apud vnum e nostris consciëntiæ maculas eluunt.

Qui nos adeunt gratia poenitentiae, per multi sunt, ac plerique nobiles: totius vitae crimina a nonnullis patefacta: e compluribus, atque in his, a mulieribus praemortui pudoris, vita turpis cum honesta mutata. homicidiorum consilia repressa: aes alienum non levis ponderis restitutum a multis. Ceterum Bacchanalibus supplicatio quadraginta horarum in aede nostra indicta, et, quod mirum, illis diebus superfluente multitudine. Serenissima quidem Leonora Austriaca Ducis mater, quae in pristina sua erga Societatem nostram benivolentia perseverat, in ea comprecatione perassidua fuit: etsi par eius humanitas ad omnia pia loca se porrigit. Templi aedificatio eo perducta est, ut speremus, Deo volente, nos intra annum eo vfuros. hoc quidem anno, partim a matre Ducis, partim ab ipso Duce, illa hortante, tria aureorum millia attributa.

COLLEGIVM FOROLIVIENSE
& Mutinense.

MIGRAVIT VNVS sacerdos magna laude silentij, & paupertatis ornatus: moribundus, de virtutibus, de obedientia praecipue differebat, canebatque pias aliquot cantiones, et quasi praesentem haberet caelestium chororum, eos ut cantarent vicissim, & responderet inuitabat: migrationem hic suam praescisse, & prae-

prædixisse quodam modo videtur: affuerat mulieri, quæ credebatur animam efflatura, deinde in reditu, hæc dicit socio. Hæc quidem mulier hoc morbo non morietur, mihi paucis post diebus in Domino est moriendum. vtramque prædictionem euentus approbavit. Subijciam nunc aliquid non indignum. Mulier quædam erat curis exercita, a quibus nullam reperiēbat, nec interdium, nec noctu quietem: adiit ad hunc de quo dicimus, sacerdotem, causa confessionis: leuari cœpta est: eo mortuo, eadē curæ recrudere. excitavit ipsa cogitationem ad memoriā defuncti, eiusque patrocínio se cōmendavit, quem iam confidebat in cælo esse: res mira, abscessit extemplo omnis molestia, quæ animum exedebat. Vnus ad domestica ministeria in Societatē adscriptus. multi omnem vitam confessione aperuere. non defuit nostrorū opera agentibus animā, illis præcipue, qui ab exactore ducebantur ad necem. Dux Bransuicensis, lectissima femina, cum e nuptijs magni Ducis Hetrurixæ rediens, sacrosanctā Deiparæ domum, quæ Laureti religiosissime colitur, inuisisset, in hanc urbem flexit, honorificeque ab Antistite, totaque ciuitate excepta est: venit in nostrum templum, vbi eius impensa sacellum maximum extruitur: et magnopere lætata est, quod illud viderit pæne absolutum. temporarium altare eodie ereximus, ornauiusque: vbi collocatum simulacrum beatissimæ Virginis, quod olim ip

sa miserat dono. etsi eodem die eius liberalitas etiam illuxit, non solum quod trecentos aureos reliquit, sed multo magis, quod donauit capsulam plenam reliquijs Sanctorum, serico argentoque intertextam: coram Episcopo, Prætoꝛe vrbis, cunctisque magistratibus testata, eas reliquias abstulisse a ditioꝛe sua, ne in hæreticoꝝ manus peruenirent: voluit eius rei extare testimonium suo chirographo, cui etiã aliquot viri primarij ipsius rogatu subscribere. Sodalitas Parthenia cum Romana coniuncta. ex ea, duo præcipue, singulis ferme diebus, tum suis facultatibus, tum quæsitæ etiam ostiatim eleemosyna paupertatem sustentant. Oratorium superioribus annis in Collegio nostro inchoatum in dies efflorescit: vno quidem die dederunt nomina viri e prima fere nobilitate, instar quinquaginta: omnes semel hebdomada certo die conueniunt. Aliquod etiam opis deriuatum in loca suburbana. Quadragesima diebus festis ab vno e nostris conciones habitæ in pago propinquo. itum interdum in oppidum, edocendi rudes elementa Christiana, cum approbatione omnium, fructuque multorum.

M V T I N A E, Q V O liberius nostri in proximorum salutem incumbant, multis iniecit Deus hanc mentem, vt eorum tenuitatem beneficijs & liberalitate prosequantur. igitur munera Societatis alacriter obita. Confessiones,

nes, atque in ijs plurimæ totius vitæ, cum fructu extirere. adiuti ægri, aditque qui in carcere attinebantur. per vim & fraudem ablata res, fama que, restitutæ. Simultates, quæ honestos inter viros inueterauerant, compositæ: fuere etiam curæ cœnobîa sacrarum virginum. Ceterum, eorû numerus qui rudimenta fidei pueros docent, ac frequenter communicant, in dies augetur.

DOMVS PRŌBATIONIS
Noüellarîæ.

MINAX ANNVS & turbidus fuit in hoc tractu, subito horrore belli, quod strepitu horribilius quam ictu detonuit: et ingruit nimbus militum, in speciem ac terrorem omnia diripiens, et vastans: sed transijt nostros agellos, quæ plurimorum ciuium segetem grâdo percussit: vt eos appareret esse alumnos pacis, atque administros, qui in communi strage erant intacti. et certe in eam pacificationem nos interposuimus, fuimusque interdum auctores, vt abacta præda restitueretur. cum tamen interea, castigatione corporis, et numquam interruptis precibus (vt esset dies noctesque, seruat inter nostros vicibus, qui ante Eucharistiam supplex procumberet) instaremus numini placando. in digressu exercitus Deo grates actæ,

actæ, qui Societatem in hac ora posuisset. ipsis vero Comitibus Alphonso & Camillo, non tantum ad amorem in nos, verum etiam ad beneficia cumulus accessit. nam super commune donum frumenti modiorum viginti quinque, Camillus domum nostram noua ædificatione laxare instituit: et quamquam tam impeditis temporibus multa interpellarunt incrementum operis, tamen ita processit, vt sesquialtera pars sit ad fastigium perducta. Alphonfus autem commoditati nostrorum facere constituerat domum, loco amœno ac salubri, in quodam oppido, sexto ab hinc lapide: & iam duce nos aureos vectigales attribuerat, et inchoauerat templum: sed mors intercessit: de qua breuiter dicendum. Quattuor menses graui morbo ac difficili laborauit, vlceroso corpore, magno animo dolorem ferens, & aspectum suorum: vxori spem vitæ afferenti, an simulantem: An tu, inquit, si me amares, diutius confici velles in hoc sepulcro? confessionem generalem, etsi fecerat ante alias, repetijt, tanto cû sensu, vt præ fletu vix intelligi posset. sexies toto tempore ægrotationis cælesti cibo se refecit: hoc mirum, quotiescumque eum recepisset, reuocato quasi a limine mortis redibat spiritui vigor: id extremo maxime patuit: cum enim alto mergeretur somno, atque excitari non posset, inclamante sacerdote, et admonente proximæ migrationis, collectis viribus animum

num recepit: mox accepto viatico, ita in melius ire visa ipsius valetudo, vt spes noua salutis affulserit: sed postridie grauiore sopore correptus, exporrectusque ad sacram inunctionem, supremis sacramentis munitus, cum animo atque oratione confisteret, sancte decessit ac pie, vt non vitam relinquere, sed mortalitatem videretur. neque illud caruit admiratione, protractam ab eo vitam, contra medicorum sententiam, ad lucem vsque beato Francisco sacram: vt quem patronum sibi viuens delegerat, ostenderet se in eius patrocinio animam efflare: magnum solatium mortis: cui peruulgata, statim in his terris, multi, atque in his, Regientis Episcopus inuidisse se potius, quam illacrimasse scripserunt. eius certe vxor, virilis animi femina, se domumque totam ab infirmo desiderio, & muliebribus lamentis ad imitationem viri contulit, contemplationemque eius virtutum, quas neque lugeri neque plangi fas esse arbitratur: vtiturque ipsa, quod et facit Comes Mirandulana, & Antistes Regij, multis in rebus, ope consilioque nostrorum. Ceterum hæc domus plena est adolescentium magnæ spei: ex his duo sponte a parētibus oblatis: vnus autem a patre, cui erat vnicus, incubus domi, se per fenestram demisit, magno periculo: ad nos cum aduolasset, misit ad animi atrocem, & peruicacem ira, epistolam plenam prudentiæ, qua accepta, quieuit commotus animus,

animus, & in locum iræ successit gratulatio.

M I S S I O C R E T E N S I S.

IACTATI PERICVLIS, qualia plerumque affert nauigatio, decimotertio Calendas Septembres nostri in Cretam, ad urbem Candidam applicuere: excepti sunt ingenti lætitia omnium, eorum præcipue, qui nomine Venetorum reipublicæ, regimini præsunt: per hos, obtentus locus ædificando Collegio. Rhetimæ Episcopus, cuius opera, ductuque huc uenimus, ære suo, quoad potest, & auctoritate adiuuat ædificationem, totoque animo de nobis, & de nostris commodis cogitat: exemploque fuit uiris primarijs, ut nos benefice complectantur. Diuersati sunt socij ad aliquot dies, dum instruitur domus et templum, apud Franciscanos, loco ab illis remoto, ac libero: hic cum essent, aduentantibus multis, inter quos & filij erant uirorum nobilium, exposuere Catechismum, adiere ægrotos in valetudinario, audire Latinos milites, qui in his locis excubant ad subita belli, cum peccata confessione aperirent: exercitationes spirituales tradidere nonnullis. excitauit hæc fama omnes fere Episcopus insulæ, qui et cupiunt a nobis Collegia in suis urbibus collocari: hoc Canea ciuitas postulat, hoc Rhetima, loco satis commodo & templo oblatis. Rhetimæ autem Quadragesima

ma

ma concionatus vnus magno applausu omnium æque ac fructu. id adeo acceptum ex epistola, quam ipse dedit, cuius fere hæc verba. Veni Rhetimam, mente ab omnibus, ac fronte benigna acceptus. eodem die ad me adiere primores vrbis, in quibus magna pietatis & beneuolentiæ erga Societatem argumenta perspexi. Singulis diebus festis, & ter præterea quot hebdomadis, sermones ad populum habui: de Iubileo, quod promulgauit Episcopus, concurrentibus etiam Græcis, separatim disferui. & audiui multorum, atque in his aliquorum generales, confessions. dissidentes placati, pacatique non pauci. concubinæ excussæ. egi in concione aduersus peruersam huius regionis consuetudinem, vt mulieres, sua ne, an maritorum culpa, diebus festis non intersint sacris mysterijs: & iam videas nobiles matronas ad templum frequentes: aptatur peculiare illis sacellum, vbi non tutæ solum, sed etiam securæ esse possint. hæc nisi adhibeatur cautio, vsus ipse docuit rem futuram in magno discrimine. in discessu conueni publicos magistratus, qui amplissimis verbis ostenderunt nostrum officiũ sibi gratum, Latinisque militibus salutare. Hæc pauca ex ipsius epistola. Ceterum in hac missione duo fratres obiire. totidem submissi Iulio Mense, & sacerdos præterea vnus, Græcæ peritus linguæ, quo pluribus munimentis expeditio insistet.

P R O-